

Пасіянарнасць герояў веры Залатога веку Беларусі

У Велікодныя дні варта ўгадаць новае навуковае даследванне ў галіне кніжнай культуры і бібліястыкі. Католікі, праваслаўныя і пратэстанты, пачынаючы з XVI ст., натхняліся Берасцейскай Бібліяй, выкарыстоўвалі яе ў набажэнстве, захоўвалі ў сваіх бібліятэках, выкарыстоўвалі ў навуковай і адукацыйнай практыцы.

Арганізатар факсімільнага ўзнаўлення Берасцейскай Бібліі, кандыдат культуралогіі Алесь Суша пашырыў сваё даследванне гэтага выбітнага кніжнага помніка. Манаграфія "Асэнсаванне шэдэўра" выйшла напачатку года і была прадстаўлена на XXVII Міжнароднай кніжнай выставе-кірмашы.

Выданне ўключае вынікі комплекснага навуковага даследавання Берасцейскай Бібліі 1563 г. - сапраўднага шэдэўра айчыннай і сусветнай культуры. У кнізе апісаны абставіны стварэння і бытавання гэтага кніжнага помніка, асэнсавана яго значнасць як твора мастацтва, паліграфічнага шэдэўра, рэлігійнай каштоўнасці, літаратурнай і навуковай працы нашых продкаў паказаны непаўторныя рысы самага вялікага выдання Беларусі XVI-XVIII стст.

У новым, пашыраным выданні "Асэнсаванне шэдэўра" аўтар знаёміць з выбітнымі асобамі XVI стагоддзя, якія прысвячалі час перакладу Бібліі, кнігавывадавецкай справе на тэрыторыі Беларусі, распаўсюду хрысціянскай літаратуры, катэхізацыі і міжканфесійнай палеміцы.

Навукоўцам рухала гарачае імкненне данесці да чытачоў і замацаваць у грамадскай свядомасці звесткі пра выбітных асветнікаў, рэдактараў і выдаўцоў, майстроў кнігавывадавецкай справы эпохі Рэнесансу і Рэфармацыі, якія дзейнічалі на нашай зямлі.

Сярод іх ярчай зьяе постаць ваяводы Віленскага, найвышэйшага маршалка і канцлера ВКЛ, мецэната, старасты і фундатара берасцейскай друкарні Мікалая Радзівіла Чорнага, які выдаткаваў на пераклад Бібліі больш за 3000 дукатаў.

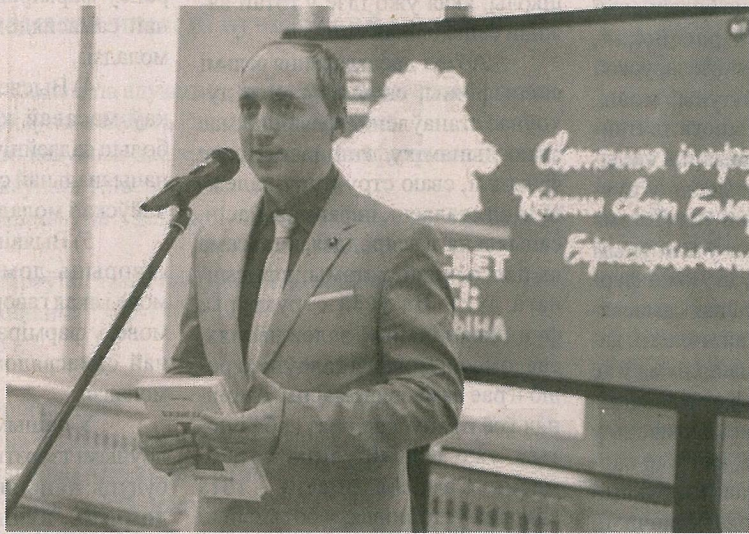
Са старонак кнігі паўстаюць такія асобы, як Бярнард Ваявудка, Цыпрыян Базылік, Станіслаў Мурмэлюс. Аўтар апісвае абставіны іх жыцця і дзейнасці, прыбыцця ў горад над Бугам. Пра Цыпрыяна Базыліка чытач даведваецца як пра таленавітага перакладчыка, паэта, выдаўца нотнага зборніка Берасцейскага канцыяналу. Сярод герояў з'яўляюцца таленавітыя рэдактары і выдаўцы, майстры Берасцейскай друкарні.

Асаблівую ўвагу аўтар надаў перакладчыкам Берасцейскай Бібліі, вядомым у Еўропе тэолагам, грамадскім і царкоўным дзеячам Францыску Станкару, Георгу Шоману, Якубу Любэльчыку, Сымону Заку, Марціну Кравіцкаму, Андрэю Тшаецкаму.

Перакладчыкі Берасцейскай Бібліі выпрацавалі новую метадыку працы з тэкстамі Бібліі на арыгінальных мовах. У выніку тэкст галоўнай кнігі хрысціянства быў асучаснены, набліжаны да мовы і разумення жыхароў ВКЛ і Польшчы, ён застаўся вельмі бліжкім да арыгінала па змесце, вобразным і эмацыйна выразным. Чытач атрымлівае пашыраную інфармацыю пра Берасцейскую друкарню і пра творы, якія там выдаваліся. Шмат захапляльных старонак прысвечаны духоўнаму і культурнаму жыццю Берасця, дзе гуртаваліся сілы інтэлектуалаў з ВКЛ, межных філосафаў, твораў, багасловаў. Адсюль ішла камунікацыя з вядомымі мыслярамі, грамадскімі дзеячамі ў Жэневе, Базэлі, Кракаве, Караліўцы, Вільні.

У даследванні ўключана падрабязная інфармацыя пра асобнікі Берасцейскай Бібліі ў свеце, якія захоўваюцца ў расійскіх, літоўскіх і ўкраінскіх, кнігасховішчах, а таксама на Беларусі, прасочваецца шлях распаўсюду кнігі.

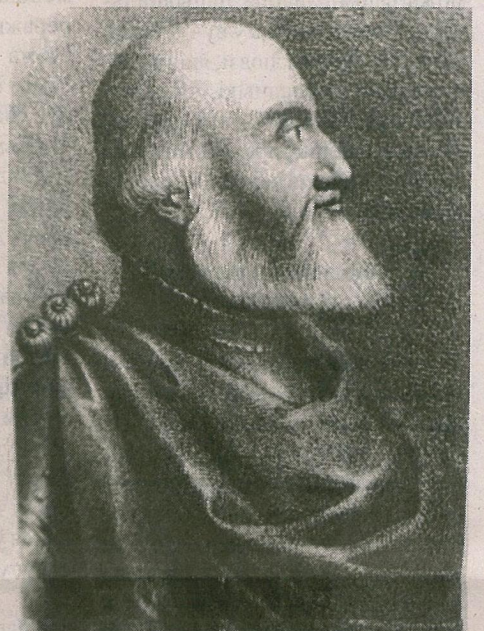
Пасля выдання каштоўная кніга стала адным з лепшых падарункаў для паважаных грамадзян Польшчы і ВКЛ, а таксама найбольш вядомых людзей Еўропы, кіраўнікоў шэрагу краін. Дзякуючы падобным падарункам Берасцейская Біблія трапіла ў каралеўскія, княжацкія і прыватныя бібліятэкі многіх краін свету, дзе захоўвалася на працягу многіх стагоддзяў як

прадмову Мікалая Радзівіла і "Суму ці кароткае апісанне ўсяго Святога Письма":

"Хрыстос прыйшоў у свет, каб мы праз Яго асветаны і ачышчаны ад грахоў, наслядуючы добрымі ўчынкамі наводле Яго волі, свабодна служылі Яму ў справядлівасці і святасці ўсе дні нашага жыцця".

Эла Дзвінская.

каштоўны рарытэт. Асобнікі кнігі захоўваюцца ў Расійскай дзяржаўнай і нацыянальнай бібліятэках, Бібліятэцы імя Рублеўскіх Літоўскай акадэміі навук, у Бібліятэцы Віленскага ўніверсітэта і іншых, зберагаюцца ў шэрагу бібліятэк Украіны як важная культурная каштоўнасць.

У кнізе А.А. Суша адзначыў, што Берасцейская Біблія ўпэўнена сведчыць пра ўключанасць айчыннай культуры ў сусветны працэс - як у час свайго стварэння, так і ў наш час. Пры падрыхтоўцы кнігі і яе распаўсюдзе М. Радзівіл Чорны і іншыя разглядалі сваю працу ў кантэксце еўрапейскага духоўнага жыцця, не аддзялялі сябе ад іншага свету.

Даследчыка цікавяць духоўныя, культурныя і інтэлектуальныя працэсы эпохі Рэнесансу і Рэфармацыі на Беларусі, а таксама і яркія сучасныя падзеі. Злучаецца ланцужок паміж слаўнымі вычынамі дзеячаў Залатога веку Беларусі і сёняшнімі культурнымі працэсамі, каб сучаснікі маглі ўзбагаціцца скарбамі мінуўшчыны, узяцца думкамі і памкненнямі да ўзроўню асобаў, якія тварылі ў тых часы.

Праз шэраг папярэдніх глыбокіх і грунтоўных прац аўтара, прысвечаных Тураўскаму Евангеллю, Бібліі Францішка Скарыны, Буквару 1618 года і іншым шэдэўрам, становіцца зразумелым, што гісторыя беларускай кніжнай культуры з'яўляецца полем, засеяным сапраўднымі даянтамі.

Новае даследванне "Асэнсаванне шэдэўра" каштоўнае яшчэ і тым, што ў ім як у факсімільным узнаўленні "Кніжнай спадчыны Францыска Скарыны", у новай кнізе захоўваюцца арыгінальныя аўтарскія прадмовы фундатара Берасцейскай Бібліі - князя Мікалая Радзівіла Чорнага. Праз яго пальямны стыль, стараннасць і рупнасць чытача кранае Ласка Божая, хвалюе грамадзянская пасіянарнасць. Святое Пісанне гаворыць пра кантактаванне з духамі праведнікаў, які дасягнулі дасканаласці. Менавіта так і адбылося з аўтарам новага даследвання. Паходня, запаленная пяць стагоддзяў таму, зьяе яркім святлом.

Выданне ўключае вершаваны тэкст,

На здымку: 1. Аўтар даследвання А.А. Суша.

На малюнках: 2. Андрэй Тшаецкі, дзеч Рэфармацыі Польшчы і ВКЛ, пісьменнік, выдавец, перакладчык; 3. Мікалай Рэй, паэт і грамадскі дзеяч эпохі Рэнесансу; 4. Імператар Максіміліян II, адзін з першых уладальнікаў Берасцейскай Бібліі.